Poštnina plačana v gotovini

Ljubljana, 25. julija 1940. — Leto XIII. — Št. 31.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

O moderni državi

Pogansko suženjstvo je človeka pravno in družbeno izenačilo z orodjem. Suženj je bil brez pravic, veljal je le kot delovna sila. Moderno suženjstvo je pa postavilo človeka v isto vrsto s kalkulacijo in strojem. Moderni suženj je pravno sicer svoboden državljan z vsemi državljanskimi pravicami, dejansko pa mu te državljanske pravice veliko ne koristijo. Kajti življenje v moderni državi uravnava in vodi moderno gospodarstvo.

V tem modernem gospodarstvu človek kot tak ničesar ne pomeni. Moderno gospodarstvo zanika človekovo dušo. Moderno gospodarstvo zanika, da ima človek pravico do eksistence in do vseh sredstev, ki omogočajo izpopolnitev njegovega telesnega in duhovnega življenja. Moderno gospodarstvo pozna človeka le kot silo, katero vključuje v svoj sestav z namenom, da mu ustvarja čim več dobrin. Moderno gospodarstvo ima svoje diktatorje: **amortizacija, obresti, dividende.**

V podjetje dani kapital mora biti čimprej plačan (amortiziran). Ta kapital se mora obrestovati, poleg tega morajo dobiti akcionarji čim višjo dividendo. Ko je preračunjeno vse to, pride šele na vrsto delavčeva plača. Zaradi tega ne zavisi višina njegove plače od njegovega eksistenčnega pogoja in od njegovega dejanskega doprinosa v gospodarstvu, ampak od tega, koliko plačo dovoljujejo omenjeni glavni diktatorji v modernem, to je v kapitalističnem gospodarstvu. Človek je postal instrument kalkulacije.

Toda to vrednotenje človeka ni ostalo omejeno le na gospodarstvo. Preneslo se je tudi v javno življenje. Tudi v javnem življenju je postal človek instrument kalkulacije.

Gospodarstvo in družbeno življenje, ki je rezultat kapitalizma in naukov, na katerih je kapitalizem zgrajen, je moralo nujno zavreči vse nravne in tudi naravne zakone, ki so usmerjali ali naj bi usmerjali delovanje posameznika in družbe. Na ta način je nujno zavrgel še božjo avtoriteto. S tem je uničil forum, ki naj bi razsojal, kaj je prav in kaj ni prav. To je napravil kapitalizem zavestno. Hotel je imeti namreč absolutno oblast v gospodarstvu in javnem življenju. Zato je hotel dobiti v svojo oblast tudi državo. In jo je tudi dobil. Ustvaril je tako imenovano prosvitljeno, moderno državo. Potom nje uzakonil zakone, ki naj bi ščitili njegovo posestno stanje. Iz tega namena je proglasil svetost zasebne lastnine, ne da bi ji naložil družbene obveznosti bodisi glede izvora bodisi glede njene uporabe. Iz tega namena je poklical v življenje zakone, ki naj ščitijo »obstoječi red« neglede na to, če je ta red škodljiv ljudstvu.

Sicer je pa beseda ljudstvo novejšega izvora. Kajti dokler je mogla država vladati potom svojih eksponentov, ni bilo ljudstva, ampak so bili podložniki. Ker so pa narodi kljub vsem zaprekam silili na površje, so začeli vpeljevati demokracije, to je, pričeli so pripuščati v »javno delovanje in vladanje« tudi ostale državljane, ne le privilegirance. Toda kapitalizem je imel tudi v tej demokratični epohi pred očmi le en cilj: **vladati.** V svoji okretnosti in s svojimi velikimi sredstvi je dosegel tudi to.

Ker ni bilo nobene nravne avtoritete, je ustvaril novo avtoriteto. Avtoriteto večine. Ustanovil je stranke, sklopljal stranke v zveze, in sicer v take zveze, da so imele večino. Večina je bila edina moralna avtoriteta. Če je bil zakon še tako slab, je bil običajen odgovor: večina je tako sklenila. Tudi v tej večini je bil človek brez vrednosti. Nekako vrednost je človek dobil le takrat, ko je šlo za tem, da bo dobil večino. Po moči kalkulacije so se dajale ljudstvu obljube, voditeljem pa ugodnosti, časti in denar. Morala kalkulacije je bila morala, **da namen posvečuje sredstva.** Morala kalkulacije je ustvarila največjo nemoralo. Zato je bila gonilna sila javnega življenja laž, zahrbtnost, verolomnost, goljufija. Rezultat: druga svetovna vojna.

Zato ni čudno, da je moderna država napravila, kar se tiče moralnih dobrin, velikansko opustošenje. Kapitalizem ni spravil pod svojo oblast le človeka, ampak se je posluževal v dosego svojih ciljev najsvetlejših gesel: domovina, ljubezen do domovine, vere.

Klasičen zgled za to nam je nudila Francija. Kapitalizem je vedno učil, da mora priti ljudstvo do svojih pravic potom evolucije, ne pa potom revolucije. V Franciji je dobila ljudska fronta večino v tajnih in svobodnih volitvah. Torej je prišla do oblasti potom evolucije. Toda kapitalizem ni hotel priznati tega dejstva in se ukloniti ljudski volji. Dve sto bogatih družin, v katerih je bil usposobljen kapitalizem Francije, je pričel boj proti francoskemu ljudstvu in državi. Najprvo so pričeli izvažati denar. Ko je hotela ljudska fronta podržaviti tovarne za orožje in municijo, je potegnila s kapitalizmom večina generalitete in tako zopet vpostavila oblast kapitala, katerega prvo delo je bilo, da je pod krinko domovine, v resnici pa zaradi povečanja svojega kapitala, odvzel delavstvu pridobljene pravice. Ni čudno, da so se pokazali usodepolni rezultati v sedanji vojni.

Kapitalizem ni prav nikjer pokazal ljubezni do domovine. V dosego svoje oblasti zbira krog sebe korumpirane politikarje Zato ni čudno, da nastopajo pred očmi delovnega človeka tako čudne zveze, ki so v direktnem nasprotju z načeli in s koristmi naroda odnosno slojev, katere »zastopajo«.

Druga svetovna vojna pometa tudi s sedanjo moderno državo. Eno je gotovo: **ob njenem propadu ne bo noben delovni človek potočil solzo.**

Proč z vsiljivostjo!

Čudno življenje živi slovenski del Jugorasa »Zveza združenih delavcev«. Take vsiljivosti slovenski človek ni navajen, kakor jo uganja ta delavska organizacija. Ob kakih volitvah n. pr. za državni zbor ali pa tudi občinske volitve smo bili sicer navajeni za nekaj tednov, da so politične stranke skočile iz ojnic dostojnosti in mirnega življenja ter porabile dovoljena in nedovoljena sredstva bodisi v okviru dostojnosti in tudi preko njega. Pa še takrat so pametni in opredeljeni ljudje obsojali tako početje, ki je vendar samo za dogleden čas ubijalo političnega nasprotnika. Ko so bile volitve končane, je na mah tudi ponehala politična razburjenost.

Toda slovenski »združeni« so v neprestani volivni borbi in videti je, da hočejo slovenskega delavca z vsemi sredstvi pripeljati v določeno smer, ki jo zastopajo gospodje okrog slovenskega dela Jugorasa. Pa kolikokrat je že vendar dokazal naš delavec, da ne mara miselnosti, ki se skriva pod zelenim plaščem. Obstoj Jugoslovanske strokovne zveze sam že dokazuje prav za prav voljo vsega slovenskega delavstva. Ves ogenj, ki ga bruha ZZD okrog sebe, in njeni predhodniki še pred njeno ustanovitvijo, je v prvi vrsti namenjen JSZ. Vsa demagoška gesla o boju proti marksizmu in kapitalizmu so se na mah pomaknila v ozadje, kajti ves boj ZZD, oziroma ljudi, ki stojijo za njo, je vendarle v prvi vrsti namenjen Jugoslovanski strokovni zvezi zaradi njene demokratične miselnosti in težnje po ustvaritvi res krščanskega družabnega reda, v katerem naj bi delavec res postal človek v krščanskem pomenu besede.

Slovenski združenci s svojimi botri bi bili pač le takrat zadovoljni, ko bi se Jugoslovanska strokovna zveza izbrisala iz seznama slovenskega društvenega življenja. Ko bi nje ne bilo več, potem bi seveda »združeni« veljali za edino slovensko »katoliško« delavsko organizacijo. Iz slovenske skupnosti bi bila tako izbrisana vsaka sled dr. Krekove demokratične miselnosti in bi vsak katoličan moral capljati za avtoritarnimi gesli nekih ljudi, ali pa bi bil razglašen za nekatoličana. Toda JSZ krepko drži demokratična načela dr. Kreka in vseh velikih krščanskih sociologov v svojem programu in jih zastopa kot organizirana celota tudi v javnem slovenskem življenju. In tu prihaja boj med JSZ kot zastopnico krščanske demokracije in ZZD kot zastopnico katoliškega meščanskega političnega avtarkizma do pravega izraza. Če bi gesla ene ali druge organizacije ne posegala tako živo v celotno življenje katoliškega slovenskega občestva, bi ta boj ne bil tako važen niti za nas niti za skupino gospodov okrog ZZD. Zato ni čudno, da je pri ZZD boj proti marksizmu in kapitalizmu drugovrsten, dočim je proti JSZ naperjen v prvi vrsti.

Že neštetokrat je bilo dovolj jasno poudarjeno, da članstvo JSZ krepko drži svojo organizacijo. Vsaka seja vodstva JSZ, vsak njen občni zbor, vsi sestanki in zborovanja so bili dokaz močne zavesti krščanske socialistične miselnosti našega delavstva. Toda kakor je videti, neki gospodje okrog ZZD tega nočejo videti. Vrtajo nepresťano v časopisju, v izdanih brošurah, na različnih letakih in listkih, raztresenih po naših cestah kot črv, misleč, da bodo vendarle uspeli s svojim razdiralnim delom. Prav pred nekaj dnevi nam je tovariš iz Slovenj Gradca ponovno poslal na vpogled listek, kakršnih je bilo polno raztresenih v tamkajšnji okolici. Listek, ki ima kratko vsebino, pravi: »Delavci! Zveza združenih delavcev je še vsako borbo za delavstvo končala z zmago. Strnite se v tej zvezi!«

Ko na eni strani beremo misli po časopisju, da je treba v današnjih časih strniti narod v mogočno in nepremagljivo skupnost, ko beremo izjave raznih voditeljev podjarmljenih narodov in držav, da bo treba moralno dvigniti in ohraniti narodno življenjsko zavest, nam obnašanje slovenskih Jugorasovcev kot eksemplar starih preživelih časov kaj čudno stopi pred oči. Če je vendar naš slovenski delavec že tolikokrat dokazal, da odklanja miselnost te organizacije in njo samo, če se ona sama niti ne upa na volitve kljub željam in zahtevam svobodnih delavskih strokovnih organizacij in če živi samo od umetnega hranjenja, je vendar to zadosten dokaz, da nima v sebi življenjske sile niti bodočnosti v normalnih razmerah. Če pa ona misli in pričakuje, da bo še vedno dobila od slovenskega delavstva potrebno pooblastilo za kake korporacijske sestave družabnega reda, se pa odkrito moti. Če danes, po petih letih boja pred njeno ustanovitvijo in sedaj že po skoraj petletni dobi njenega obstoja, z vsemi sredstvi, ki so ji bila na razpolago, ni dosegla potrebne moči v delavskih vrstah, je tudi v bodoče ne bo.

Mi dobro vemo, od kje izhaja ta neuspeh. Namesto idealnega stremljenja, kakor so ga hoteli ustanovitelji pokazati v prvih dneh njenega življenja, je bilo dejansko v srcih teh ljudi vse kaj drugega. Kot idealni, požrtvovalni in res delavski borci bi ti gospodje lahko ostali v vrstah Jugoslovanske strokovne zveze in ne bi jim bilo treba ustanavljati bolj »krščanske«, bolj »katoliške« in bolj »delavske« organizacije. Ker so pa vedeli, da na podlagi načel in dela JSZ v njenih vrstah v bodočih dneh ne bo belega kruha, niti neodpovedljivih služb, je bilo pač treba plašč obrniti po vetru in po času. Toda delavstvo je te ljudi dobro spoznalo in jih kot take tudi smatra za nadležne vsiljivce, ki so daleč od delavske duše.

Naloga vsega zavednega delavstva, predvsem pa členov JSZ je, da preprečijo vsak kvarni vpliv teh ljudi na resno in smotrno delavsko borbo, ki je danes pač bolj potrebna kot pa prazno prerekanje z ljudmi, ki jim ni za zdrav napredek socialnega vprašanja. Ko bo pa minilo sedem debelih let, bo brez sledu izginila tudi ta novodobna tvorba sedanjih oportunističnih časov, delavstvu bo pa ostalo to, kar si bo prav sedaj izbojevalo in priborilo. V krščanskih delavskih vrstah bo ostal in zmagoval duh dr. J. Ev. Kreka, to je dejavni duh ustvarjajočega in živega krščanstva.

Sestanki in občni zbori dovoljeni

Zaradi pomiritve prilik smo skupno z ostalimi svobodnimi organizacijami intervenirali pri banski upravi za zopetno dovolitev članskih sestankov in občnih zborov. Obveščeni smo, da so članski sestanki in občni zbori zopet dovoljeni. Skupine naj zopet prično s članskimi sestanki in naj jih kakor poprej javljajo oblastem. Centrala JSZ.

Poročila iz občnega zbora JSZ:

Organizatorično in upravno delo

Članska zborovanja in sestanki

Za delo in borbe, ki so v delavski strokovni organizaciji na dnevnem redu je treba močnih značajev. Da se teh vzgoji kar največ, je poleg borbe za boljši kos kruha potrebna tudi duhovna vzgoja. JSZ kljub vsem težavam, ki so posebno to leto bile velike, tega dela ni zanemarjala. V marsičem bi seveda moralo biti več narejenega; toda zaradi izrednih razmer, ki so nastopile lani v januarju, tega ni bilo mogoče. Kljub temu pa se je marsikaj naredilo in so se članski sestanki po krajevnih skupinah vrstili vsako nedeljo. V kolikor ni bilo mogoče poslati govornikov iz centrale, so te izvedli tovariši iz krajevnih skupin.

Konec jeseni, ko je začela draginja močno naraščati, smo organizirali tudi protidraginjska zborovanja, ki so bila prirejena v več krajih in so izredno dobro uspela. Kjer pa zborovanja niso bila mogoča, so se vršili informativni sestanki.

Okrožni tečaji in sestanki

Tudi delo po okrožjih ni zastajalo. Kolikor so razmere dopuščale, so bili od časa do časa organizirani sestanki po okrožjih. V tem pogledu je bilo najbolj delovno kamniško okrožje. Poleg že ustanovljenih okrožij sta bili določeni še dve novi in to v Ljubnem in v Škofji Loki. Tako je sedaj JSZ razdeljena na 13 okrožij. Po vseh okrožjih so bili prirejeni tudi okrožni tečaji, na katerih se je predvsem razpravljalo o poživitvi dela po krajevnih skupinah in se je dalo funkcionarjem potrebna navodila za delo po skupinah.

Strokovne zveze

V kolikor so okrožja organizirana za to, da se kar hitreje informirajo predstavniki krajevnih skupin o važnih vprašanjih, ki tičejo delovanja v organizaciji, so strokovne zveze važnejše in predstavljajo v vrsti organizatoričnega dela izpopolnitev tega, kar je v centrali nemogoče narediti. Težava je le v tem, da zaradi pomanjkanja osebja, zvez ni bilo mogoče še tako urediti, da bi v resnici dosegale svoj namen. Kljub temu pa sta posebno strokovna zveza rudarjev in kovinarjev zelo dobro vršili svoje posle.

Strokovne zveze morajo, kakor rečeno, izpolnjevati svojo nalogo v tem, da zbirajo podatke, statistiko in sploh vse, kar spada v področje posamezne zveze in tako omogočajo krajevnim skupinam ene stroke res sistematičen pregled in delo. Seveda bodo zveze dobile pravo obliko šele tedaj, kadar jim bomo mogli dati tudi sposobne strokovne tajnike. Vse do tedaj bodo to delo morali vršiti odborniki strokovnih zvez in bo treba z njimi imeti kar največ stikov, jih medsebojno povezati ter jim dati dovolj gradiva in prilike, da bodo res v polni meri vršili svojo dolžnost.

Strokovna šola

Za vsako organizacijo, posebno pa še strokovno, je važno, da si vzgoji kader dobrih in sposobnih sodelavcev. Zato smo lani organizirali strokovno šolo. To šolo je obiskovalo redno od 25 do 30 fantov in deklet. Predavanja so bila enkrat na mesec in to ves dan. Predavali so tovariši Žumer, dr. Gosar, dr. Kopač, dr. Pokorn, dr. Aleš Stanovnik, Marinček, Rozman itd. Poleg tega se je tečajnikom dalo s seboj naloge, ki so jih v veliki večini zelo dobro izvršili. Šola se je zaključila v aprilu 1940.

Gotovo je to zelo važen prispevek JSZ k vzgoji sposobnih in vodilnih delavskih funkcionarjev. Saj so to delo pričele vršiti tudi ostale strokovne organizacije in celo Delavska zbornica.

Ženski odsek

Že lani smo v poročilu navedli, da smo organizirali tudi ženski odsek. V JSZ imamo do 30% članstva, ki ga tvorijo delavke. V tem poslovnem letu je bilo delo tega odseka precej živahno. Odsek je imel 9 sej in je organiziral tudi celo vrsto sestankov in obiskov po skupinah, v katerih so po večini delavke. Seveda bi bilo predvsem potrebno nekaj deklet vzgojiti, da bi bile sposobne za vodstvo tega odseka, kakor tudi, da bi imele po skupinah potrebne sestanke. Delo tega odseka je namreč precej težko in ima, ako se bo znal pravilno uveljaviti, veliko polje za delovanje.

Razvoj članstva

Leto 1939. je bilo za JSZ posebno kritično. To se odraža tudi na članstvu. Napram letu 1938. smo precej nazadovali. Vzroki za to so predvsem v tem, da zaradi premajhnega števila strokovnih tajnikov nismo zmagovali dela. Je pa vedno tako, ako ni sestankov in stikov, tedaj skupina rada zamre in tako nam je precej skupin prav zaradi tega prenehalo delovati. Novih moči pa spričo neugodnih političnih razmer pa tudi našega gospodarskega položaja ni kazalo srejemati v službo. Podčrtati pa moramo pri tem to, da v pogledu nazadovanja članstva ni prav nič vzrok kaka organizacija, najmanj pa ZZD.

Razvoj članstva po strokovnih zvezah je bil tedaj v zadnjih dveh letih naslednji:

	31. 12. 1938	število skupin	31. 12. 1939
Strokovna zveza kovinarjev	797	5	413
Strokovna zveza rudarjev	581	6	501
Strokovna zveza papirničarjev	471	3	388
Strokovna zveza oblačilnih delavcev	371	3	253
Strokovna zveza kemičnih delavcev	85	1	53
Strokovna zveza tekstilnih delavcev	979	9	909
Strokovna zveza gradbenih delavcev	903	16	655
Strokovna zveza lesnih delavcev	902	16	850
Strokovna zveza živilskih delavcev	118	—	—
Razne skupine	217	4	169
Skupaj	5.424		4.191
Zveze:			
Slovenska nameščenska zveza	98	1	96
Poselska zveza	538	1	218
Strokovna zveza tob. upokjencev in upokojenk	339	1	315
Zveza uradniških vdov in sirot	16	1	—
Skupaj	831		629
Skupine so imele članstva	5.424		4.191
Zveze so imele članstva	831		629
Vsega članstva skupaj je bilo	6.255		4.820

Članstvo krajevnih skupin je tedaj padlo za 1233, pri zvezah pa za 202, tako da znaša skupen padec na članstvu za preteklo poslovno leto 1435. Ta položaj pa se je v letu 1940. precej popravil.

Katere skupine so povzročile padec članstva, je lepo razvidno iz tiskanega poročila na str. 19 in 20 (pregled plačane članar. skupin v odstotkih). Iz tega je razvidno, da je od 93 skupin, ki jih vodimo v evidenci 63 skupin aktivnih. Da bi se v tem pogledu položaj popravil, bi morali imeti na razpolago več delovnih moči. S tako majhnim številom osebja, pa naj bo to v pisarni ali na terenu, je nemogoče vse to delo izvršiti. Posebno še sedaj, ko je toliko tarifnih akcij. Tarifne akcije so zelo razbite in včasih se komaj za 15 ali 20 delavcev vrše dolgotrajna pogajanja, ki pa seveda vzamejo prav toliko truda in časa, kot da bi jih vodili za več sto ali tisoč delavcev.

„Delavska pravica"

Pri vseh težavah in ovirah, ki smo jih to poslovno leto imeli, pa je »Delavska pravica« redno izhajala in večkrat izšla še v povečanem obsegu. Da smo to zmogli, je zasluga naših delovnih tovarišev na terenu, ki so poleg svojega rednega dela, še vedno našli časa, da so nabrali tudi potrebnih oglasov. V tem pogledu bi se seveda moralo storiti kar največ. Vsako akcijo, ki nam finančno more kakorkoli koristiti bi bilo treba izrabiti in storiti vse, da bi uspela.

»Delavska pravica« je pridobila tudi lep krog naročnikov izven članstva JSZ, za članstvo je namreč list obvezen. Tudi v tem pogledu bi se dalo še mnogo narediti. Kakor pa je v poročilu že poudarjeno, imamo zato premalo potrebnih moči, tako v centrali, kot na terenu. Vse naše sile in moči namreč jemljejo tarifne akcije in tekoče delo, tako da je nemogoče podvzemati kakih akcij, n. pr. za pridobivanje naročnikov ali kaj sličnega, kar bi bilo seveda tudi velike važnosti.

Potrebna beseda

Za male države in narode so danes časi silno težke preizkušnje. Današnja vojna, kakršne v taki obliki še ni bilo, se razvija v znamenju velikih akcij. Kakor velikanski cestni valjar se kar čez noč vsuje velikanska množica letal, tankov, hitro premikajočih se motoriziranih čet in padalcev preko meje in zasede sosedova ozemlja. Ljudi prebudi iz spanja ropotanje motoriziranih čet in komaj si dobro izbrišejo sledove spanja iz svojih oči, so že v območju in zasedbi nasprotnika.

Mi dobro vemo, da bo vsako bliskovito razočaranje tudi kratkotrajno. Kakor je blisk v temni noči nenaden in le hipen, ki pusti okolico zopet v temi, pa še v globlji kot prej, prav tako je tudi v človeškem oziroma v družabnem življenju. Zopet se bo vse pomirilo, nastalo bo lepo, krasno jutro. Ozrli se bomo okrog sebe in ugotovili takoj, koliko je viharna in strašna noč napravila tvarne škode. Narodi se bodo ponovno vsedli k zeleni mizi in mirovna konferenca, pri kateri bodo sedeli vsi prizadeti, bo znova začrtavala meje, znova polagala nove osnove bodočemu življenju. Za vsak posamezen narod, predvsem pa za male, bo ta čas silno važen. Ne bo tedaj toliko važno, čeprav v veliki meri, koliko je vsak posamezen narod utrpel tvarne škode, koliko je izgubil svoje dragocene narodne krvi, predvsem bo važno, koliko je narod utrpel duhovno, v svoji notranjosti in koliko je sposoben novega življenja. Vedeti moramo, da končno ne bo govorilo le orožje, ki bo uničilo velike dragocenosti in pridobitve dolgih let pridnih rok in razumskega napredka, ampak predvsem duhovna zrelost in odpornost narodov proti kvarnim vplivom, ki razjedajo duhovne vrednote človeštva. Strašnejša kot orožje je duhovna propast človeka, ki postane nazadnje hrom za vsak zdrav napredek in kot tak postane sam podlaga tujčevi peti.

Silno važno je to vprašanje za male narode. Veliki milijonski narodi bodo v svojem ogromnem številu pripadnikov imeli v svoji sredi nazadnje samo še precejšnje število zdravega zrna, ki bo oplajalo okrog sebe svojo okolico in rešilo tako narod propasti; toda težko je to pri maloštevilnih narodih, posebno če je vpliv sosedov močnejši kot pa mali odstotek zdravega elementa v njihovih vrstah.

Zato je naloga odgovornih merodajnih činiteljev, ki odločajo v teh težkih časih usodo narodov, dvakrat težka Ne gre tu za hipne bliskovite poteze, ki naj eventualno ustrezajo trenutnim potrebam, ampak gre za narod, za njegovo duhovnost, ki je narodova bodočnost. Prav zato je nujno potrebno, da vsak člen naroda, vsak posameznik nosi odgovornost, ki se je živo zaveda v svoji notranjosti, in je prepričan, da je z narodovo usodo povezana njegova lastna prihodnost. Le tako bo vsak narod v resnici nepremagljiva skupnost, ki bo srečna in zadovoljna le v svojem okviru in pri domačem ognjišču. Lahko se v viharni noči pripeti marsikaj, toda ko bo napočilo jutro, bo skupnost zopet povezala narod v celoto, ki bo srečna le pod svojo lastno streho.

Kakor je v gospodarskem ali v kulturnem življenju potrebna zasebna iniciativnost, ker le tako se razvija zdravo in uspešno splošnosti v korist, prav tako je važna tudi v vseh drugih panogah družabnega udejstvovanja. Ta razvoj združi narod tudi v duhovno povezanost, ki se veseli skupno vsake nove in zdrave poteze v svojem življenju. Velike važnosti pri nas je vprašanje razpoloženja in aktivnosti našega delovnega ljudstva. Naš slovenski, kakor tudi hrvaški in srbski narod je v ogromni večini narod delovnega človeka. Ako bo naša državna celota srečno prebrodila težki čas, v katerem živi ves svet, je pretežno odvisna od te plasti prebivalstva. Če bo delovni človek zadovoljen v naši domovini, se nam ni ničesar bati. In to morejo imeti pred očmi prav sedaj vsi odgovorni činitelji. Kajti bodočnost narodov se ne odloča le pri mizah ali na konferencah, ampak predvsem v srcih in dušah prebivalcev.

Prav zato je povezano delo odgovornih činiteljev z najširšimi plastmi naroda največje poroštvo srečne bodočnosti. Prav vsi zdravi elementi morajo imeti možnost, da se svobodno udejstvujejo in tako doprinašajo svoj bogati delež k gradnji na znotraj in na zunaj, močne naše domovine. Delavstvo, ki se po svojih prostovoljno izbranih svobodnih delavskih strokovnih organizacijah bori za zdrav socialni napredek v državi, se v tem svojem prostovoljnem delu žrtvuje in trudi, je gotovo močan in vsega upoštevanja vreden činitelj, preko katerega se prav gotovo ne sme na dnevni red. Ta idealizem, na podlagi katerega gradi delavstvo svojo lastno bodočnost, ki je v širšem okviru tudi bodočnost narodove ali državne skupnosti, je osnova srečnega razvoja družabnega presnavljanja. Vsak udarec temu idealizmu pa lahko pomeni tudi veliko nesrečo v najširšem pomenu besede.

Zato mi ne moremo verjeti najrazličnejšim vestem preteklega tedna, katere so gotovi ljudje prav gotovo potencirali v svojo korist do skrajne meje in s tem razburjali zavedno in pozitivno usmerjeno delavstvo. Ta zdrav element v delovnih vrstah, ki je po hudih bojih ostal pošten, soliden in ustvarjalen, je treba pritegniti k skupnemu delu, da bo imel zavest odgovornosti in soodločevanja v tistih vprašanjih, ki se tičejo samo njega, pa se bo delavstvo in ž njim vred vsa družba presnavljala v pravcu najbolj zdravega razvoja. Vsi pozitivni elementi, tako v gospodarskem, kulturnem, socialnem in političnem življenju bodo v skupnem delu in prepojeni z močnim idealizmom ustvarili nov družabni red, ki bo osnova državne in narodne moči na znotraj in na zunaj, da lahko s smelim pogledom gledamo preko bliskovitosti današnjega časa v bodoče dni. Le tako bo naš slovenski narod, kakor tudi naša državna celota, zdrav in odporen proti vsaki eventualnosti, ker bo v svoji domovini videl tudi svoje srečno življenje in bodočnost. To pa je v današnjih časih najmočnejša utrjena črta, preko katere sovražnik in nasprotnik človeške sreče in zadovoljnosti ne more z nobenim orožjem.

Žumer Srečko.

Člani! Pridobivajte inserate za svoje glasilo

† Tomažič Franc

»Ne vemo ne ure, ne dneva!« In res. Komaj tri tedne pred svojo smrtjo, se je tov. Tomažič iz Ljutomera zdrav in vesel udeležil občnega zbora naše osrednje matice JSZ, nikomur izmed nas ni prišlo niti na um, da se vidimo zadnjikrat. Izredno zadovoljen se je na nedeljo občnega zbora vra-

čal iz Ljubljane, potrjen v svoji veri, da JSZ korajžno kljubuje vsem napadom. Doživel je ta dan enotnost in navdušenost naših vrst, katere v tako veliki meri ni pričakoval, saj je bil vsakdo radoveden ali in v koliki meri se bodo poznale posledice enoletnega neprestanega napadanja in nasprotovanja naši organizaciji. Vračal se je domov poln novih načrtov v delu za JSZ in za njeno rast in uspehe.

Pretekli petek je nepričakovano prišlo kratko obvestilo iz Ljutomera, da je tov. Tomažič nenadoma umrl za pljučnico in da bo pogreb v soboto zjutraj ob 7. Centrala je takoj s prvim vlakom poslala svojega zastopnika v osebi tajnika tov. Pestotnika, da se udeleži žalostne zadnje poti Tomažiča in se v njenem imenu ob odprtem grobu poslovi od pokojnika.

Tovariš France Tomažič je bil rojen 15. januarja 1895 v Kogu pri Sv. Bolfenku pri Središču. Ko je odrastel, je nastopil službo kot viničar v Peklu pri Ljutomeru. Pozneje se je preselil na Cuber pri Ljutomeru, kjer je imela njegova žena Helena malo posestevce z vinogradom. Pustil je viničarsko službo in se posvetil z vso skrbjo svojemu malemu posestvu in pričel tudi s čebelarjenjem. Sem in tja je kot izučen čevljar popravil ubogim viničarjem za mal denar tudi kak čevelj in s tem pomagal ljudem, prislužil si pa tudi sam kak dinar. Bog ga v zakonu ni obdaroval z otroci, zato si je vedno želel, da bi prevzel kako siroto za svojo in tako po očetovsko skrbel zanjo.

Z Viničarsko zvezo JSZ je pokojni Tomažič prišel v stik z našim gibanjem. Od tedaj naprej se je vedno živo zanimal za delavsko vprašanje in tako postal odločen, zvest in priden pokretaš našega gibanja. Ko so ljubljanski Združeni pripravljali naskok na Viničarsko zvezo, so ga njihovi ljutomerski pripadniki odrinili od aktivnega dela, niti mu niso povedali, kaj nameravajo, niti obvestili o občnem zboru Viničarske zveze. To pa samo zato, da so svoj načrt laže izvedli. Saj niso o občnem zboru pravočasno obvestili niti svoje centrale v Ljubljani. Na ta občni zbor so pa pripeljali razne odločnike današnjega časa, tako da so lahko brez zadreg in ovir sklopili Strokovno zvezo viničarjev k slovenskemu delu Jugorasa.

Ta dogodek je našega Tomažiča silno zabolel. Spoznal je, da je bilo vse njegovo delo, kakor tudi njegovih tovarišev, za razmah organizacije med viničarji, zastonj. Vedel je, da SZV od tedaj naprej ne bo več tista organizacija, v kateri so oni še pred leti s takim idealizmom delali in se žrtvovali za gospodarski in duhovni dvig slovenskega viničarskega proletariata. Toda pokojni France ni odnehal. Naravnost zagrizel se je znova v delo in povsod skušal ustanavljati skupine JSZ po vsej ljutomerski okolici in po vseh Slovenskih goricah od Maribora do Gornje Radgone. Nedeljo za nedeljo je imel sestanke z najrazličnejšimi delavci, posredoval in vodil pogajanja in z največjim veseljem obveščal centralo v Ljubljani o delu in uspehih.

Z gibanjem JSZ je pokojni Tomažič kot pravi pokretaš naravnost živel in z njo kot skupnostjo doživljal težke udarce in se veselil uspehov katere je stalno čital v »Delavski pravici«. Bil je eden izmed mnogih naše skupnosti, ki so vsako številko »Delavske pravice« prečitali od prve do zadnje besede in komaj čakal zopet nove.

Še tik pred smrtjo, zadnjih deset minut, je naročal svojemu zvestemu tovarišu Obramu, naj odslej naprej on in tov. Mir skrbita za JSZ, tako kot je do sedaj delal in skrbel on. Zadnje njegove misli so bile poleg popolne vdanosti z Bogom, na katerega združitev se je vzgledno pripravil, poleg zveste njegove žene Helene pri naši Jugoslovanski strokovni zvezi.

Ob odprtem grobu so se od pok. Tomažiča poslovili z lepimi besedami ljutomerski župan, ki se je poslovil od njega kot občinskega odbornika, tov. Mir Andrej v imenu JSZ zvestih viničarjev in tov. Pestotnik v imenu JSZ. Zemlja je sprejela Tomažičeve zemeljske ostanke, njegov pokretaški duh za uveljavljenje krščanske pravičnosti in ljubezni v človeški družbi pa bo živel med poštenimi in zavednimi viničarji in delavci Slovenskih goric in Bog daj — prej ali slej rodil sadove. Ostal nam bo pok. Tomažič v najlepšem spominu kot zgled poštenosti, marljivosti in globokega krščanskega dejavnega duha.

Do naših krajih

Hrastnik

Nesreča v rudniku. V sredo, dne 10. julija se je ponesrečil pri delu v jami naš dober in zaveden član, tovariš Franc Žveplan. Poslan je bil takoj v ljubljansko bolnišnico. V službi je bil že dalj časa kot pritezač pri neskončni vrvi za dviganje vozičkov po odpadniku. Kljub vsem varnostnim napravam pa je tu služba zelo nevarna zaradi naglice, s katero se tu dela. Pobil ga je poln voziček, pripet na vrvi in ga pritisnil ob podboj, tako da je dobil težke notranje poškodbe. Bil je pri delu zmeraj priden in vesten fant, v organizaciji pa zelo zaveden. Zato vsi sočustvujemo z njim in mu želimo skorajšnjega popolnega zdravja! — Organiziran rudar.

Huda jama

Do redukcij, ki so se izvršile v letu 1932. in 1933., je bilo pri tukajšnjem rudniku zaposlenih nad 600 delavcev. Po tem času pa se je stanje delavcev znižalo za polovico. Lani, oziroma letos pa so bile premestitve na ostale rudnike TPD, največ v Kočevje. Tako je stanje zopet padlo na okoli 250.

Imeli smo samostojno bratovsko skladnico. Pozneje se je priključil rudnik Liboje, nato pa še Pečovnik. Zadnji ima sedaj že skoro toliko delavcev kakor Huda jama. Pri tem rudniku je nastalo tudi stremljenje, da se osamosvoji, torej odcepi od tukajšnje bratovske skladnice.

Za Hudo jamo imamo v Laškem pogodbenega zdravnika, katerega dohodki od bratovske skladnice so znašali 42% njenih dohodkov. Jasno, da je tako stanje nevzdržno. Upravni odbor je sklenil, da se, ali sporazumi z zdravnikom za znižanje plače, ali pa se mu služba odpove. Dokončno pa o tem itak odloča glavni odbor bratovske skladnice v Ljubljani.

Drugo važno vprašanje pa je uradnik. V minulih letih so se kar menjavali. Imeli smo g. Rajnerja, nato g. Vrečkoťa, za tem pa zopet g. Rajnerja. Sedaj pa so menda določili g. Horjaka. Delno plača te uslužbence TPD, zato pa jih tudi kar vsili v bratovsko skladnico, kar je pa vsekakor napak.

Čudno se nam zdi, zakaj TPD sili enega najstarejših in menda tudi najdražjih poduradnikov bratovski skladnici. Ali morda zato, da ga bo bratovska skladnica pomagala plačevati. Če že ima TPD enega uslužbenca preveč, naj odstopi bratovski skladnici katerega mlajših, saj so kot takšni gg. Horjak mlajši Ulaga, Kajtna. Sicer pa imamo na bratovski skladnici gospodično, katera se je tudi že uvedla in bi v doglednem času lahko sama vršila posle v bratovski skladnici.

Kakor že rečeno, je velika obremenitev skladnice zaradi padca članstva, nadalje še drag upravnik. Če bodo oni iz Pečovnika stremeli za osamosvojitvijo, bomo pač mi prisiljeni stremeti za priključitvijo morda k Hrastniku, ker sicer ne bomo prenesli bremen.

Apeliramo na uvidevnost tako krajevnega kakor glavnega upravnega odbora, naj uredijo tako, da ne pridemo v položaj, da bi morali bolni delavci na delo zato, ker bi bila bratovska skladnica preobremenjena.

Jesenice

KID je uvedla predčasno vajeniško šolo, ki naj izobražuje mlade nadarjene delavce in starejših delavcev sinove, da se izpopolnijo v posameznih strokah. Pred časom je vodstvo peljalo te vajence na poučno potovanje v lepi Maribor in Celje, da tam pregledajo razne tovarne in da se tudi povesele nad svojimi uspehi po pravkar končani šoli. Z veliko radostjo in veseljem so nestrpno čakali dneva, da se jim izpolni ta želja. Nič hudega sluteč so se odpeljali v torek dne 2. julija ob pol 11 dopoldne, ne vedoč, kako žalostni se bodo vračali; pa ne vsi. Drugi dan v sredo so si ogledovali po načrtu razne tovarne in po končnih ogledih so šli nekateri na lep Mariborski otok, da se osvežijo na mariborskem kopališču. Med njimi je bil tudi mlad nadarjen sin dolgoletnega pridnega in zvestega člana JSZ na Jesenicah, Ciril Novak. Pri kopanju je Cirila doletela nesreča, da si je ranil hrbtenico. Takoj so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, v kateri je pa žalibog po devetih dneh moral dati slovo svojemu mlademu življenju. Pokojni Ciril je bil up in nada očeta in matere, ki sta ga z velikim pogumom vzrejala in vzgajala v pravem katoliškem duhu skupaj z ostalo zelo veliko družino. Ko se je Ciril pri odhodu poslavljal od doma, se je še vrnil, da ponovno pozdravi svojega majhnega bratca, kot da je slutil, da ga ne bo več videl. Bog je posegel vmes in pretrgal Cirilu nit življenja tako nepričakovano in nenadoma. Vrnil se je mrtev s svojim skrbnim in potrtim očetom k materi, ki edina ve, kaj je dober in priden sin.

Kako je čustvovalo vse z nesrečno družino, smo videli v nedeljo popoldne, ko se je vil dolg sprevod na pokopališče mimo farne cerkve, v katero je tako rad zahajal. Poslavljali so se od Cirila bližnji in daljni sorodniki, pevci so mu zapeli žalostinke, godba se je poslavljala od njega z žalnimi akordi in na grobu so se poslovili od njega s poslovilno besedo vsi njegovi najljubši. Nobeno oko ni ostalo brez solza.

S težko prizadetim očetom in materjo ter bratci in sestricami sočustvujejo člani in somišljeniki JSZ, saj je bil oče znan daleč preko mej Jesenic v naših vrstah, zato je njegova bolečina tudi naša bolečina. Ljubi Bog naj lajša bolečine vsej družini, mladi Ciril pa naj uživa pokoj svoje duše, ki je splavala k Njemu po prezasluženo plačilo.

Vevče

Iz organizacije papirničarjev JSZ. Glede na večjo količino novih naročil se je v vevški papirnici tudi dvignila produkcija, tako da je v zadnjem času stopil v pogon I. papirni stroj, ki je bil do sedaj za nekako rezervo. Dejstvo je, da je zaradi tega podjetje sprejelo okrog 100 novih delavcev; seveda z izjavo podjetja, da so sprejeti samo začasno. V veliki večini so se na novo sprejeti oklenili stare papirniške organizacije JSZ. Mnogo od teh na novo sprejetih je delalo na različnih krajih in se živo zaveda, kaj pomeni delavstvo brez močne organizacije. Ker pa I. papirni stroj ni stalno v pogonu, pa se razvrstijo po posameznih oddelkih, seveda tam, kjer je delo. Zaradi tega so nastale pri našem organizacijskem delu težave glede rednega plačevanja mesečne članarine in lokalnega fonda. Razumljivo je, da organizirani zaupniki delajo na tem, da bi vladala točnost, ker pa nimajo stikov z ostalim članstvom, se bo na željo nekaterih saupnikov sklical redni mesečni sestanek organiziranih zaupnikov dne 1. avgusta ob pol 8 zvečer v lokalu obratnih zaupnikov v Vevčah. Na tem sestanku se bomo pogovorili o zvezah med zaupniki in članstvom, prav tako pa tudi o plačevanju članarine.

Odbor skupine je izdelal načrt, in sicer tako, da bo vsak zaupnik v oddelku prejel točen seznam njemu pripadajočega članstva, za katerega mu je dolžnost skrbeti, da bo članarina vsak mesec točno in v redu pobrana. Vsak zaupnik bo dobil knjižico, v kateri bo imel pregled za vse leto njemu pripadajočega članstva. Ta sestanek bo zelo važen, zato glejte, da ne bo nihče manjkal. Dalje se bomo pogovorili tudi o našem izletu, katerega mislimo organizirati v mesecu avgustu. Izlet je zamišljen tako, da kdor ima kolo, gre s kolesom, ostali pa z avtobusom. Na zadnji odborovi seji je padel predlog, da bi šli k Sv. Joštu nad Kranjem. Imeli bi svojo delavsko mašo z ljudskim petjem. Popoldne bi se pa razkropili v naravo. Tako bi šli na delo z novimi lepimi ideali in v borbo za naš bedni delavski stan. Želja je, da bi bilo veliko takih, ki bi se zavzeli za izlet, tako da bi se poklonili našemu nesmrtnemu voditelju dr. Jan. Ev. Kreku v čim večjem številu, saj ima na tem hribčku tako lep spomenik. Vse informacije dobite pri tov. Rešku ali pa pri tov. Zupančiču. Več in bolj natančno, če bo stvar našla razumevanje, pa bomo še objavili. — Pojdimo vsi na delo, bodimo vsi kakor eden in trdno hodimo po Krekovi začrtani poti naprej in trud nam bo poplačan.

Dol pri Ljubljani

Zaradi nizkih kreditov, ki jih ima na razpolago banska uprava za regulacijo Save ter Kamniške Bistrice v letošnjem proračunu, pričakujemo, da tudi letošnjo zimo delavci, ki smo stalno zaposleni pri regulacijskih delih na Savi Bistrici, ne bomo imeli dovolj dela. Res smo dobili povišek plač, kot so dobili ostali gradbeni delavci po 75 par na uro in bi tako že za silo šlo, če bi imeli vedno vsakodnevni zaslužek. Žal pa, da nam prvič odpade veliko šihtov zaradi slabega vremena, ko se ne more delo vršiti, še več pa izgubimo, ko se v različnih časih zaradi skromnih kreditov delo ustavi.

Regulacijska dela se vršijo vsako leto iz banovinskega proračuna. Ker ima banovina mnogo potreb pa malo denarja, zadnja leta veliko delovnih dni praznujemo. Da bi imeli več zaposlitve, smo že pred par leti poslali ministrstvu za gradnje prošnjo za tozadevne kredite. Prošnjo pa je ministrstvo poslalo banski upravi, da naj ona dá kredite. Lani pa je ministrstvo za gradnje le določilo 955.000 din za regulacijo Save med Tacnom in Sv. Jakobom. Ko smo »škarparji« to zvedeli, smo se razveselili ker smo pričakovali, da bomo sedaj z delom iz navedenega proračuna zenačili vrzel prenizkih banovinskih proračunov ter bomo tako vsaj nekaj let imeli redno delo. Delo za navedeno vsoto je bilo oddano na licitaciji privatni tvrdki. Interes »škarparjev« je bil da se delo vrši v režiji banovine in ker so tri licitacije neuspešno končale, smo prosili potom organizacije ministrstvo za gradnje, da delo vrši banovina. To prošnjo so potrdile tudi tri občine in krajevne JRZ. Prošnjo smo utemejili s tem, da smo tukaj stalni delavci za regulacijska dela, da pa zadnji čas nimamo zaradi prenizkih kreditov banovine dovolj dela. Rekli smo v prošnji, da bi bilo za tisti denar, ki ga bo privatno podjetje dalo za plače tehničnemu osebju, za obrabo orodja in pa še profit, »škarparjem« toliko pomagano, da bi eno leto ne čutili draginje, pa še več dela bi se izvršilo in bolje bi bilo narejeno, ker ima banovina priznano tehnično osebje in orodje in bi vse to nič ne stalo.

Žal pa, da vse prošnje in utemeljeni dokazi niso nič pomagali. Pri četrti licitaciji se je le zglasil edini ponudnik, gradbeno podjetje Pretner

Sedaj bo navedena tvrdka najela, da bo večji profit, 150 do 200 delavcev ter izvršila delo v treh mesecih. Do zime bo delo končano. Za dela, ki jih vršimo »škarparji«, je pa prav letošnji kredit zelo nizek. Mesto 1. aprila, smo pričeli z delom konec junija ter bodo pri polni zaposlitvi krediti porabljeni že do zime. Banovina je za več let določila take kredite, da smo imeli delo tudi v zimskem času. Letos je sicer skupno s kreditom ministrstva za gradnje denarja še enkrat več kot ostala leta,

V dneh, ko se zaganjajo v JSZ novi valovi nasprotovanja, pokažimo s svojim delom, da je JSZ nepremagljiva

Razgledi

Napad na Anglijo je vendar pripravil svetu presenečenje s tem, da se pripravlja že nad mesec dni. Zadnji teden je bilo splošno pričakovanje, da se bo napad vsak čas začel. Vendar so nekateri listi, predvsem italijanski, napovedovali pred vojaškim napadom še diplomatsko ofenzivo. Ta se je resnično začela s Hitlerjevim govorom, ki ga je imel v petek.

Hitlerjev govor zadnji petek pomenja po pisanju nemških časopisov zadnji opomin Angliji, da opusti obrambo in pristane na poravnavo. Kakšni bi bili pogoji Nemčije, da opusti napad na Anglijo, vodja Nemčije ni povedal. Gotovo bo ostal resničen stavek, da se bo boj razvil tako daleč, da bo eden sedanjih nasprotnikov popolnoma poražen.

Angleški odgovor na Hitlerjev govor so napovedali listi že v ponedeljek. Ponedeljkovi časopisi so obenem dali izraza pričakovanju, da bo Churchill v angleškem parlamentu podal konkretne angleške predloge, kako bi bilo mogoče ukiniti nadaljevanje vojne. Ko je londonski radio napovedal Churchillov odgovor Nemčiji, je obenem rekel: Naša moč, zavest časti in pravice, čut odgovornosti pred vsem svetom nam nalagajo, da nadaljujemo boj. Angleško časopisje ni po Hitlerjevem govoru v svojem pisanju pokazalo nikake volje za kakšna pogajanja.

Mi bomo gotovo zmagali, so po Hitlerjevem govoru pisali italijanski časopisi. Anglija da ima na izbiro samo dvoje: ali da se sprijazni z novim redom v Evropi, ali ostane nepomirljiva in gotovo poražena. Italijanski listi so obenem priobčili vesti, da sta v angleški politični javnosti dve struji: ena, da se nič ne odgovori Nemčiji, druga, da se zahteva podrobne pogoje od Nemčije kot podlago za pogajanja. Kakšne bodo dejanske odločitve na obeh vojskujočih se straneh, bo verjetno pokazal že prihodnji teden.

Zvezo na življenje in smrt med Italijo in Nemčijo je ponovno potrdil Hitler v svojem govoru. Isto je potrdil tudi g. Mussolini, ko je brzojavil po govoru: Zahvaljujem se vam in ponovno vas zagotavljam, da bo italijanski narod korakal skupno z nemškim do konca, to je do zmage, pa naj se zgodi kar koli.

Bojevanje v zraku in na morju narašča na obeh straneh in daje slutiti, da po govorih nemških in angleških državnikov ne bo sledilo pomirjenje. Anglija kaže vedno odločnejšo bojevitost. Letalski napadi na nemško ozemlje, na danske in norveške luke se nadaljujejo. Obenem so vedno pogostejši tudi spopadi med angleško in italijansko mornarico v Sredozemlju.

Med boji na zapadu utrjuje Rusija svoje položaje napram Evropi. Baltske države Litva, Letonija in Estonija so pod novim vodstvom sklenile, da pristopijo v Zvezo sovjetskih socialističnih republik. V Besarabiji se še vedno vrši preseljevanje in zamenjavanje Romunov in Rusov. O razmerju med Turčijo in Rusijo zadnji teden ni novih vesti. Nemški listi so poročali, da Turčija hujska Bolgarijo proti Romuniji, hoteč povzročiti nove nemirne dni na Balkanu.

Francijo dolžijo italijanski listi, da nima dovolj vpliva na oblasti v Tunisu. Tam se oblasti drže nekam same zase, piše Voce d'Italia, in se ne brigajo dosti za naredbe francoske vlade v Vichyju. V Tunisu da francoske oblasti še vedno ostro preganjajo italijanske ljudi. Italijanski listi zahtevajo, da se tudi v Tunisu popolnoma izpolnijo pogoji premirja.

Prebivalstvo zapušča Gibraltar po odredbi angleških oblasti. Okrog Gibraltarja so vedno bolj pogosti letalski napadi. Veliko Angležev je že pred tedni bilo odpeljanih iz tega trdnjavskega mesta, za katero se bodo verjetno razvile še hude borbe, ker gospodari Gibraltar nad vhodom in izhodom iz Sredozemskega morja na zapadu. Od časa do časa so se že javljale vesti, da bo Španija stopila v vojno proti Angliji. Potem bi lahko Nemčija tudi po suhem napadla to angleško trdnjavo.

Zapiski

Velika delavnost Slovaške krščanske strokovne organizacije. Našim tovarišem je še dobro v spominu nastop dragega tovariša Mora Jana iz Bratislave, ki je na lanskem letnem občnem zboru JSZ pozdravil v imenu Slovakov in pokazal položaj organizacije. O letošnjem občnem zboru poroča v zadnji številki »Slovenskega Robotnika« o našem strokovnem delu in splošnem položaju naše organizacije. Slovaška krščanska strokovna organizacija je imela 14. julija v Bratislavi sejo osrednje uprave. Iz poročila posnemamo, da je bilo v prvem polletju ustanovljenih 76 novih skupin in plačilnic, na novo se je priglasilo 14.203 novih članov; danes ima organizacija 94.940 članov v 839 krajevnih skupinah in plačilnicah. Prijavljanje novih članov je normalno. Plačevanje prispevkov je na novo urejeno, in sicer na 6 plačilnih razredov, zvišale so se pa porodne podpore. Glasilo organizacije »Slovensky Robotnik« izhaja dosedaj tedensko na 6 straneh, odslej bo izhajalo dvakrat na teden na 4 straneh. Čestitamo tovarišem, da so mogli tak sklep izvršiti.

»Časi politiziranega katoličanstva — politiziranega gotovo proti volji Cerkve — so za vedno minili. Nihče ne sme zahtevati od Cerkve, da se ona izjavi za njegove politične ideje. Nihče ne sme Cerkvi vsiljevati svojih nazorov, niti je siliti, da na kakega političnega nasprotnika gleda z njegovimi očmi. Cerkev mora proti vsakemu ostati objektivna, pravična in dobrohotna. In posebno nihče nima pravice, da sam sebe razglasi za branilca krščanstva in krščanskih načel proti svojim političnim nasprotnikom, in da tako strankarskopolitični boj prenaša na versko polje ter uporablja verska gesla za politično obračunavanje. Mi katoličani se moramo proti temu že vnaprej najodločneje zavarovati. Vse skupine in stranke morajo biti versko korektne, toda nobena ne more biti »katoliška« niti cerkvena! Prosimo, da se zapomni!« — To edino pravilno gledanje, ki ga tudi mi vedno zastopamo, ni bilo napisano v Sloveniji,

ampak v »Katoličkem Tjedniku« v Sarajevu, glasilu nadškofa Šariča.

Termin jesenske prireditve Ljubljanskega velesejma. Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo velesejemsko prireditev, in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je moral biti odložen.

Kupujte pri tistih, ki oglašujejo v našem listu!

Zagorje

Vsemu rudarskemu delavstvu sporočamo, da je indeks Narodne banke za cene na malo prekoračil 6 točk, kar znese 6.7% za mesec junij napram marcu, kar omogoča ponovno zvišanje plač po § 26. kolektivne pogodbe. Delavske strokovne organizacije so pokrenile že vse potrebno, da pride do čimprejšnjih razprav pri TPD. Rudarsko delavstvo upa in pričakuje, da bo naš apel na upravo TPD po zvišanju plač oziroma draginjskih doklad zaradi visoke draginje, našel razumevanje, in tako ugodil zahtevam, katere bodo zastopali naši delavski zaupniki in zastopniki strokovnih organizacij. Rudarsko delavstvo je že mnogokaj žrtvovalo in žrtvuje tudi danes ogromne svoje žrtve v delu, kjer je danes konjunktura ogromna. V resnici, danes rudar dela, a od tega ogromnega dela kljub temu nima ničesar, in to ravno zaradi velike draginje. Vsakdo, kdor ima družino, ve prav dobro, kaj mu od plače, ki jo danes prejme, mesečno tudi ostane. Zato upravičeno pričakuje rudar, in upa na uspešno zaključitev teh razprav!

Rudarska nesreča. V četrtek 18. julija se je pripetila v rudniku Zagorje obrat Kisovec težka nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev mladega rudarja (v 25. letu starosti) Ocepka Ferdinanda iz Čolniš. Pri svojem delu, ki ga je upravljal pri jašku, mu je padla na glavo hrastova kala z višine 60 metrov. Padel je v nezavest, pri prenosu v bolnišnico krajevne bratovske skladnice pa je že umrl. Zadnja smrtna nesreča je bila v letu 1938. Rudarski poklic je zahteval zopet mlado žrtev življenja! Njegovim tovarišem naše iskreno sožalje!

Ne delajte nepotrebnih stroškov

O prijavah nezgod in o nezgodnih rentah.

Vsaka organizacija — predvsem skupina — mora voditi evidenco članov odn. članic, ki so utrpele obratno nezgodo. Zanimati se mora, če je podjetje prijavilo nezgodo. Če jo je, je v tem pogledu v redu. Če jo ni, mora poskrbeti, da jo prijavi, zaradi varnosti naj pa povzroči prijavo pri OUZDju tudi sama ali pa potom centrale.

Kaj mora vedeti organizacija odnosno dotična oseba, ki hoče pomagati poškodovancu?

Če hoče, da bo zadeva kar najbolje opravljena in da ne bo nepotrebnega pisarjenja, mora v svojem poročilu navesti naslednje podatke:

1. Čas, dan, mesec in leto obratne nezgode.

2. Naslov podjetja, pri katerem je utrpel uslužbenec nezgodo.

3. Na kakšen način se je pripetila nezgoda in pod kakšnimi okolnostmi. To je važno posebno tedaj, če gre za nezgodo, ki se je pripetila prizadetemu na poti od doma na delo in obratno ali pa pri poslu, ki ga je opravljal po naročilu podjetnika ali v korist obrata. Pri takih nezgodah so zelo važne priče. Zato navesti natančne naslove prič.

4. Kakšne so bile posledice nezgode takoj; koliko časa je bil poškodovanec za delo nesposoben, koliko časa je trajalo zdravljenje in kakšne so posledice še ob času prijave odnosno prošnje za pomoč?

Ti podatki so važni zaradi tega, da se more ugotoviti, za kakšne dajatve gre. Poškodovanec ima namreč pravico do naslednjih dajatev: a) do hranarine, dokler traja zdravljenje, toda največ za dobo 10. tednov. Če bi trajalo zdravljenje več kot 10 tednov, bi poškodovanec od 11. tedna dalje ne užival več hranarine, ampak 100% nezgodno rento. Če je pa zdravljenje končano pred 10. tedni, se ustavi hranarina že pred potekom 10. tednov in sicer s tistim dnem, ko je končano zdravljenje.

b) Če je trajalo zdravljenje preko 10 tednov, ima poškodovanec brez dvoma pravico do 100% nezgodne rente od 11. tedna dalje pa do konca zdravljenja. Do 100% nezgodne rente ima pa pravico tudi tedaj, če je zdravljenje kot tako sicer končano, vendar pa so posledice nezgode še take, da je poškodovanec za delo nesposoben.

c) Poškodovanec mora iti na zdravljenje v bolnišnico. O dajatvah od strani OUZDja za časa zdravljenja v bolnišnici moramo vedeti naslednje: Če je poškodovanec poročen, imajo njegovi svojci pravico do polhranarine, toda le toliko časa, dokler ima poškodovanec pravico do hranarine, to je, največ za dobo 10. tednov, če ni zdravljenje prej končano. Če pa traja zdravljenje preko 10. tednov, se z 11. tednom ustavi polhranarina, poškodovancu pa se prizna poleg brezplačnega zdravljenja v bolnišnici **100% nezgodna renta.** Torej od 11. tedna dalje dobiva več kakor v dobi 10. tednov. Kar se tiče zdravljenja v bolnišnici, moramo vedeti še to, da ima poškodovanec pravico do tega zdravljenja na račun OUZDja odnosno SUZORja toliko časa, kolikor časa je trajalo zdravljenje v bolnišnici. V tem je velika razlika v primeru, če kdo zboli in se mora zdraviti v bolnišnici. V tem primeru ima pravico do zdravljenja samo toliko časa, kolikor časa prizna OUZD. Največ pa za dobo 26 tednov, odnosno tam, kjer so podani pogoji za podaljšanje podporne dobe, največ za dobo 52 tednov.

Poškodovanec mora vedeti, kar se tiče zdravljenja, da ima pravico do zdravljenja, vsakokrat, kadar je to zdravljenje potrebno zaradi posledic nezgode, **četudi ne bi bil po nezgodi več član OUZDja ali SUZORja.**

V tem je zopet razlika pri osebi, ki zboli. Taka oseba ima pravico do zdravljenja le toliko časa, dokler ima pravico tudi do ostalih dajatev. Kadar poteče ta doba, mora postati znova član OUZD odn. SUZORja, če želi dobiti zdravljenje na njun račun.

5. Poklic poškodovane osebe.

6. Kedaj je poškodovanec stopil v delo pri podjetju, v katerem je utrpel obratno nezgodo in kolika je bila njegova plača. Če je delal v akordu, mora navesti natančne podatke akordnega zaslužka, poleg tega tudi, kolik je bil povprečni akordni zaslužek na dan. Povprečen zaslužek pride v poštev posebno pri tistemu, ki je bil že dalj časa pred nezgodo zaposlen v podjetju. Poleg tega je treba navesti, po katerem razredu prejema poškodovanec hranarino.

(Nadaljevanje sledi.)

Kako spoštuje kapitalizem zakone

V podjetjih »Dolničar & Richter« in »Združene opekarne«, je zahtevalo delavstvo zvišanje plač in ureditev nekaterih drugih zadev. Dolničar in Richter na primer ne plačuje niti minimalnih mezd. Glavno besedo v tem podjetju ima g. predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Ker ni prišlo do sporazuma — v podjetju Dolničar sploh ni prišlo do razgovorov, ker ni bil šef nikoli prost ali pa je bil odsoten —, je prosila JSZ mestni magistrat, da razpiše poravnalno razpravo v smislu uredbe o minimalnih mezdah itd. Razprava je bila razpisana za soboto 20. julija 1940, in sicer za podjetje Dolničar ob 10, za »Združene opekarne« pa ob 11. Zastopniki organizacije so bili obakrat točno na mestu, dočim zastopnika podjetij ni bilo kljub temu, da pravi uredba, da se mora vsaka stranka odzvati vabilu.

Kaj ne, gospodje nudijo sijajen zgled državljanske zavednosti. Kaj vse bi rekli, če bi delavstvo tako preziralo obstoječe zakone?

Vsem skupinam in plačilnicam JSZ sporočamo, da morajo biti vsi dopisi, ki jih pošiljajo centrali, naslovljeni na centralo JSZ in opremljeni s pečatom skupine in pravilnimi podpisi.

Načelstvo JSZ.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

List urejuje in zanj odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Jamer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Avstrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke **Ciril Kmetič v Dobu 110**

Priporoča se
Blaž Rangus, Kranj
kraljevi dvorni juvelir in dobavitelj